

DİN FELSEFESİNİN
ANA KONULARI

İSLAM DÜŞÜNCESİNDEN
SEÇME METİNLER 3

DİN FELSEFESİNİN ANA KONULARI

İSLAM DÜŞÜNCESİNDEN SEÇME METİNLER 3

TANRI'NIN VARLIĞI VE BİRLİĞİ

EDİTÖR
M. CÜNEYT KAYA

TANRI VE ÂLEM

EDİTÖR
RAHİM ACAR

KÜRE YAYINLARI / 317. Kitap
Felsefe 24

Din Felsefesinin Ana Konuları

İslam Düşüncesinden Seçme Metinler 3

Proje Koordinatörleri **Rahim Acar & M. Cüneyt Kaya**

Editörler

Tanrı'nın Varlığı ve Birliği: M. Cüneyt Kaya
Tanrı ve Âlem: Rahim Acar

© Küre Yayınları, 2023

Birinci Basım Aralık 2023

ISBN 978-625-9414-42-3 (Tk)
978-625-9414-44-7 (3. cilt)

TC Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika no: 15813

Kapak Uygulama **Zeyd Karaaslan**
Tasarım Uygulama **Recep Önder**

Baskı/Cilt ACK Ajans
Sertifika No: 53569
Mahmutbey Mah. Tasocağı Yolu Cad.
Agaoğlu-212 Myoffice No: 344
Bağcılar/İstanbul
Tel: 0212 635 35 55

KÜRE YAYINLARI

Vefa Cad. No: 48 Kat: 3
Fatih / İstanbul
Tel 0212 520 66 41-42
www.kureyayinlari.com
kure@kureyayinlari.com
f t i y kureyayinlari

İÇİNDEKİLER

Bu Ciltte Metinlerine Yer Verilen Düşünürler	9
---	---

--- TANRI'NIN VARLIĞI ve BİRLİĞİ ---

Giriş	23
1. Tanrı'yı Bilmenin İmkânı ve Yolu	25
2. Tanrı'nın Varlığına Yönelik Argümanlar	29
A. Ontolojik Argüman	30
B. Kozmolojik Argümanlar: Hareket ve Yaratılmışlık (<i>hudûs</i>)	31
C. Teleolojik Argüman	36
3. Tanrı'nın Birliği	39

Metinler

Kâsım b. İbrahim er-Ressî	
Tanrı'nın Varlığını Gösteren Büyük Delil	44

Kindî	
Allah'ın Birliği ve Âlemin Sonluluğu	53

Mâtürîdî	
Âlemin Yaratılmışlığı ve Yaratıcısının Zorunluluğu	58

Fârâbî	
İlk Sebep'in Birliği	67

Râgıb el-İsfahânî	
Tanrı'nın Varlığını Bilme Yolları	69

Kâdî Abdülcebâr	
Mu'tezile'ye Göre Tanrı'nın Birliği	85

İbn Miskeveyh	
Yaratıcı'nın Varlığını İspatın İmkânı ve Hareket Delili	92
İbn Sînâ	
Tanrı'nın Varlığı Hangi Bilimde İncelenir?	101
İbn Sînâ	
Zorunlu Varlık'ın İspatı	106
İbn Sînâ	
Varlık ve Sebepleri	113
İbn Sînâ	
Zorunlu Varlık'ın Birliği	118
Cüveynî	
Âlemin Yaratılmışlığından Hareketle Tanrı'nın Varlığını Kanıtlama	123
Herevî & Kâşânî	
Tevhidin Dereceleri	131
Nesefî	
Âlemin Yaratılmışlığı ve Tanrı	140
İbnü'l-Melâhimî	
Tanrı'nın Varlığını Akılla Bilmenin Zorunluluğu ve Bunun Yolları	153
Sadaka b. el-Hüseyn	
Tanrı'nın Varlığını Bilmek İçin Akıl Yürütmenin Zorunluluğu	169
İbn Rüşd	
Tanrı'nın Varlığını İspat Çabaları ve Kur'an'ın Yöntemi	176
Fahreddin er-Râzî	
Tanrı'ya Dair Bilgiye Ulaştıran Yöntemler	192
Fahreddin er-Râzî	
Tanrı'nın Varlığıyla İlgili Delillere Genel Bir Bakış	195
Fahreddin er-Râzî	
Teselsülün Geçersizliğiyle İlgili Deliller	205
İbnü'l-Arabî	
Tevhide İlişkin Bilgi	215
İbnü'l-Arabî	
Teori ile Keşif Arasında Tanrı'nın Varlığı	223
İbn Teymiyye	
Tanrı'nın Varlığını Bilmek İçin Delile Gerek Var mı?	228

--- TANRI ve ÂLEM ---

Giriş	247
1. Yaratma ve Varlıkların Düzeni	248
2. Tanrı'nın Âlemi İdare Etmesi	253
3. Kötülük Problemi	261
Metinler	
İbn Sînâ	
Âlemin Yaratılması ve Varlıkların Düzeni	271
Şehristânî	
Âlemin Yoktan Yaratılması	279
İbn Miskeveyh	
Varlıklar Arasındaki Hiyerarşik İlişki	292
Dâvûd el-Kayserî	
Külli Âlemler ve Beş İlahî Varlık Düzeyi	298
Dâvûd el-Kayserî	
Ehlullaha Göre Cevher ve Araz	304
İbnü'n-Nefis	
Kendiliğinden Üreme	314
Câhız	
Nazzâm'ın Kümûn Düşüncesi	317
İbn Sînâ	
Yaratılan Her Şeyin Zatî Nedeni Olarak Tanrı	327
Bâkılânî	
Tabiat Kavramının Eleştirisi	335
Ensârî	
İnsan Fiillerinin İlahî Âdet Çerçevesinde Tanrı Tarafından Yaratılışı	346
Gazzâlî & İbn Rüşd	
Tabiattaki Süreklilik ve Mucizelerin İmkânı	358
Eş'arî	
İlahî Otorite ve İnsan İlişkisi	376
Kâdî Abdülcebâr	
İlahî Adalet ve Âlemdeki Kötülük	379

İbnü'l-Melâhimî Acıların Maksadı ve Kötülüğün İzahı	385
Nesefî Kötünün Yaratılması	397
İbn Sînâ Kötülüğün Kaçınılmazlığı	410
Gazzâlî Rahmân ve Rahîm İsimleri	419
Gazzâlî Bu Âlem Olabilecek En Mükemmel Âlemdir	424
Nesefî Allah'ın En İyiyi Yapması Gerekir mi?	429
Dizin	445